

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 20/2025**

Rīgā, 2025. gada 14. novembrī.

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 29. oktobra sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Kristeris Pļešakovs, Raivis Spalvēns, Toms Ostrovskis, Aleksandrs Mirlins

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 6. oktobrī saņēma Latvijas Koksnes kvalitātes ekspertu savienības (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") iesniegumu (turpmāk tekstā – "Sūdzība") par ziņu aģentūras "LETA" (turpmāk tekstā – "Medijs") 2025. gada 10. septembrī publicēto ziņu „Vairāk nekā 20 organizācijas iebilst ZM virzītajiem grozījumiem par koku ciršanas vecuma samazināšanu” (turpmāk tekstā "Raksts"), ko pārpublicējuši vairāki citi ziņu portāli.

[2] Sūdzības iesniedzējs norāda, ka Raksts maldina sabiedrību, jo rada priekšstatu, ka Sūdzības iesniedzējs ir iesniedzis iebildumus pret koku ciršanas vecuma samazināšanu. Sūdzības iesniedzējs skaidro, tam ir iebildumi par Meža likuma 29. panta grozīšanu, bet tie nav saistīti ar koku ciršanas vecumu.

[3] Sūdzības iesniedzējs norāda uz diviem teksta fragmentiem, kas tā vērtējumā sniedz maldinošu informāciju:

Virsrakstā: „Vairāk nekā 20 organizācijas iebilst ZM virzītajiem grozījumiem par koku ciršanas vecuma samazināšanu”

Tālāk tekstā:

„Rīga, 10.sept., LETA. Vairāk nekā 20 organizācijas iesniegušas iebildumus par Zemkopības ministrijas (ZM) virzītajiem grozījumiem Meža likumā, kas paredz samazināt ciršanas vecumu virknei koku sugu, liecina tiesību aktu portālā publiskotā informācija. Grozījumiem 9.septembrī ir beidzies saskaņošanas termiņš. Iebildumus iesniegusi SIA "Silvasert", Latvijas Koksnes kvalitātes ekspertu savienība, Latvijas Permakultūras biedrība, biedrība "Mēs Ēdolei", Meža inventarizācijas veicēju apvienība, biedrība "Drosme darīt", Jaunatnes organizācija "Protests", Latvijas Botāniķu biedrība, biedrība "Radi vidi pats", biedrība "Plienīciemam" un SIA "Taxatio".”

Sūdzības iesniedzējs skaidro, ka, izlasot šo tekstu, var saprast, ka visas uzskaitītās organizācijas iesniegušas iebildumus par koku ciršanas vecuma samazināšanu, tomēr starp ziņā uzskatītajām organizācijām tikai daļai ir iebildumi par koku ciršanas vecuma samazināšanu. Konkrētāk, par kādiem Meža likuma pantu grozījumiem iebilst katra no uzskaitītajām organizācijām, var iepazīties šeit: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/b26e319f-ced3-49e6-b373-2a626b8625cf

[4] Sūdzības iesniedzējs informē, ka 2025. gada 11. septembrī nosūtīja Medijam pretenziju par Rakstu un pieprasīja publicēt tā labojumu vai atsaukt Rakstu, taču nav saņēmis atbildi.

[5] Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Medija rīcība neatbilst Ētikas kodeksam, un lūdz Biedrību iespēju robežās motivēt Mediju sniegt atbildi uz tam nosūtīto pretenziju, izvērtēt Raksta atbilstību Ētikas kodeksa 4.1., 4.6. un 4.6.1. punktiem, un sniegt vērtējumu, kā šāda ziņu izplatīšana ietekmē vispārēju ticamību medijos publicētai informācijai.

[6] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[7] Atbildes vēstulē Medijs skaidro, ka Sūdzības iesniedzējs Sūdzībā citē un interpretē tikai trīs pirmos Raksta teikumus, taču ziņa ir jāvērtē kopumā. Tā ir daudz plašāka un izvērstāka, tajā izklāstīti būtiskākie un izplatītākie iebildumi pret konkrēto likuma grozījumu projektu, galvenokārt plašāk aprakstot iebildumus pret koku ciršanas vecuma samazināšanu un ietekmes uz vidi novērtējuma neesamību. Tālākajā ziņas tekstā ir nepārprotami un skaidri izklāstīts, kuras no iebildumus iesniegušajām organizācijām iebilst pret koku ciršanas vecuma samazināšanu un kurām ir cita rakstura, bet līdzīgi iebildumi, taču Sūdzības iesniedzēja iebildumu nav starp tām. Saskaņā ar ziņu veidošanas praksi detalizētāk nav aprakstīti vairāku organizāciju iesniegtie, plašāku sabiedrību neskaršie vai tehniskie iebildumi. Tie ir pieejami specializētajos informācijas avotos. Medijs norāda, ka jebkura ziņa vispirms jāvērtē pēc tā, kā to uztver vidējais lasītājs, nevis kā to interpretē persona, kura pieminēta vai kuru kā citādi skar šī ziņa.

Medijs informē, ka, lai arī uzskatījis pretenziju par pilnībā nepamatotu, tas pretenzijas saņemšanas dienā, 11. septembrī veica nebūtisku, bet jebkādas interpretācijas izslēdzošu papildinājumu. Ziņas pirmais teikums papildināts ar vienu vārdu "tostarp": *"Vairāk nekā 20 organizācijas iesniegušas iebildumus par Zemkopības ministrijas (ZM) virzītajiem grozījumiem Meža likumā, kas **tostarp** [piezīme – Biedrības izcēlums] paredz samazināt ciršanas vecumu virknei koku sugu, liecina tiesību aktu portālā publicētā informācija."*

Medijs uzskata, ka tādā veidā ievērojis gan likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" formālo prasību, izskatot Sūdzību septiņu dienu laikā, gan pēc būtības veicis papildu darbības, lai novērstu iespējas nepamatoti interpretēt tekstu. Savukārt pēc informācijas saņemšanas no Biedrības, 2025. gada 7. oktobrī Medijs nosūtījis Sūdzības iesniedzējam arī atbildi.

Medijs uzskata, ka minētā ziņa ir patiesa un faktos balstīta, kā arī ir ievēroti Biedrības Ētikas kodeksa principi attiecībā uz godprātību, objektivitāti un faktu pārbaudi.

[8] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Rakstu un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[10] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Raksta atbilstību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Rakstu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[11] Ētikas padome uzskata, ka sākotnējā Rakstā nav ievērota vajadzīgā precizitāte un šo nepilnību bija nepieciešams novērst. Ētikas padome novērtē, ka Medijs ir ātri reaģējis uz saņemto pretenziju un veicis precizējumu, tomēr uzskata, ka tas piegājis situācijai pārāk formāli, jo ar veikto nelielo precizējumu nepilnība Rakstā nav vēl novērsta.

Medija izceltais jautājums par koku ciršanas vecuma samazināšanu ir sabiedriski nozīmīgs. Par to diskusijās piedalās gan mežizstrādes un kokapstrādes rūpniecības nozares dalībnieki un dažādi to lobiji, gan vides aizsardzības un pilsoniskās līdzdalības organizācijas. Raksta virsrakstā nepārprotami ir uzsvars uz organizāciju iebildēm tieši pret ieceri atļaut Latvijā izcirst vēl jaunākus kokus, kā līdz šim. Šajā gadījumā virsrakstā iezīmētā tēma būtiski ietekmē tālāk sniegtās informācijas uztveri. Virsrakstam sekojošajā raksta ievaddaļā, turpinot likt akcentu uz dažādu organizāciju iebildēm saistībā ar koku ciršanas vecuma samazināšanu un starp tām minot organizāciju, kurai nav bijis nekādu iebildumu pret koku ciršanas vecuma samazināšanu, tiek radīts maldinošs priekšstats par šīs organizācijas nostāju. Arī vēlāk, pievienojot vārdu "tostarp", šis priekšstats netiek izmainīts un vajadzīgā precizitāte netiek panākta. Diemžēl Medija veiktā korekcija nav bijusi pietiekama, lai mainītu virsraksta un ievaddaļas izveidoto priekšstatu par Sūdzības iesniedzēja pozīciju. Izmaiņa būtu panākama ar citiem precizējumiem – virsrakstā vai minētajā raksta ievaddaļā, un, iespējams, arī ar skaidru norādi raksta sākumā, kāda informācija ir tikusi precizēta.

[12] Atbilstoši cieņas principam medijiem pēc šāda veida pretenzijas saņemšanas, ko sniegusi publikācijā vai sīžetā minēta persona, būtu jāsaņem informācija par tās sniedzēju un jāinformē, vai tas piekrit tā argumentiem, vai nepiekrit, un vai materiālā tiek veikti kādi precizējumi vai labojumi. Uz šādas

saziņas nozīmi un nepieciešamību Ētikas padome medijiem ir norādījusi arī iepriekš. Šajā gadījumā būtu bijis nepieciešams, lai Medijs uzreiz pēc precizējuma veikšanas informētu Sūdzības iesniedzēju par veikto korekciju – tad abas puses varētu jautājumu par informācijas precizitāti risināt nepastarpināti un, iespējams, nonāktu līdz kopsaucējam par situācijai atbilstošu precizējumu.

[13] Ētikas padome apzinās, ka ikviena medija darbā pastāv neprecizitātes un kļūdas. No tām izvairīties ir neiespējami arī medijiem, kas tiecas strādāt pēc visaugstākajiem profesionālās darbības principiem. Tomēr atsevišķu kļūdu pielaišana vēl nenozīmē, ka tās būtiski ietekmē sabiedrības uzticēšanos medijiem. Ētikas padome uzskata, ka kļūdu gadījumos būtiska ir medija rīcība pēc kļūdu un neprecizitāšu apzināšanās – kā tās tiek izvērtētas; vai tās tiek labotas un cik ātri; vai medijs rūpējas, lai labojums tiktu skaidri komunicēts auditorijai, kas jau ir saņēmusi neprecīzo informāciju, pēc korekciju veikšanas, piemēram, virsrakstā vai raksta sākumā norādot, ka informācija ir labota, papildināta, kā arī sazinoties ar citiem medijiem, kas informāciju jau pārpublicējuši; un norādot, ko medijs dara, lai novērstu līdzīgu kļūdu pieļaušanu.

[14] Ievērojot secināto, vairums Ētikas padomes locekļu uzskata, ka pieļautā neprecizitāte ir bijusi būtiskāka, nekā to uztvēris Medijs, un Rakstā ir nepieciešams veiksmīgāks precizējums, kā arī skaidrāka norāde uz tā veikšanu.

Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Kristers Pļešakovs, Raivis Spalvēns, Aleksandrs Mīrlins balso, ka Medijs ir pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksa punktu 4.1., neapzināti pieļaujot maldinoša priekšstata veidošanos par Sūdzības iesniedzēja nostāju saistībā ar plānotajiem grozījumiem Meža likumā. Andrejs Mēters balsojumā atturas.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā ir konstatēts Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpums.
2. Uzdot Medijam veikt Rakstā precizējumus, kas novērš iespaidu, ka Sūdzības iesniedzējam būtu bijuši iebildumi pret koku ciršanas vecuma samazināšanu, un informēt citus Sūdzībā norādītos Medijus, kā arī Biedrību un Sūdzības iesniedzēju par veikto precizējumu.
3. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
4. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.